

CAPITOLUL I

Libera circulație a mărfurilor

Considerații introductive

Dreptul primar al Uniunii Europene, mai precis **Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene** conține o serie de norme referitoare la piața internă. Astfel, **Partea a treia – Politicile și acțiunile interne ale Uniunii, Titlul I – Piața internă**, în **art. 26** (ex-art. 14 TCE), dispune: „(1) Uniunea adoptă măsurile pentru instituirea sau asigurarea funcționării pieței interne, în conformitate cu dispozițiile incidente ale tratatelor. (2) Piața internă cuprinde un spațiu fără frontiere interne, în care libera circulație a mărfurilor, a persoanelor, a serviciilor și a capitalurilor este asigurată în conformitate cu dispozițiile tratatelor. (3) Consiliul, la propunerea Comisiei, definește orientările și condițiile necesare asigurării unui progres echilibrat în toate sectoarele vizate”.

Apoi, **Titlul II – Libera circulație a mărfurilor**, prevede:

Articolul 28 (ex-art. 23 TCE) (1) Uniunea este alcătuită dintr-o uniune vamală care reglementează ansamblul schimburilor de mărfuri și care implică interzicerea, între statele membre, a taxelor vamale la import și la export și a oricăror taxe cu efect echivalent, precum și adoptarea unui tarif vamal comun în relațiile cu țări terțe. (2) Dispozițiile art. 30 și cele ale capitolului 3 din prezentul titlu se aplică produselor originare din statele membre, precum și produselor care provin din țări terțe care se află în liberă circulație în statele membre.

Articolul 29 (ex-art. 24 TCE) Se consideră că se află în liberă circulație într-un stat membru produsele care provin din țări terțe, pentru care au fost îndeplinite formalitățile de import și pentru care au fost percepute în statul membru respectiv taxele vamale și taxele cu efect echivalent exigibile și care nu au beneficiat de o restituire totală sau parțială a acestor taxe și impuneri.

Capitolul 1 Uniunea vamală

Articolul 30 (ex-art. 25 TCE) Între statele membre sunt interzise taxele vamale la import și la export sau taxele cu efect echivalent. Această interdicție se aplică de asemenea taxelor vamale cu caracter fiscal.

Articolul 31 (ex-art. 26 TCE) Taxele prevăzute de Tarifal Vamal Comun se stabilesc de către Consiliu, la propunerea Comisiei.

Articolul 32 (ex-art. 27 TCE) În executarea misiunilor care îi sunt încredințate în temeiul prezentului capitol, Comisia are în vedere: (a) necesitatea de a promova schimburile comerciale între statele membre și țările terțe; (b) evoluția condițiilor de concurență în cadrul Uniunii, în măsura în care această evoluție are ca efect creșterea competitivității întreprinderilor; (c) necesitățile Uniunii de aprovizionare cu materii prime și produse semifinite, veghind în același timp ca între statele membre să nu fie denaturate condițiile de concurență în ceea ce privește produsele finite; (d) necesitatea de a evita perturbări grave în viața economică a statelor membre și de a asigura o dezvoltare rațională a producției și o creștere a consumului în cadrul Uniunii.

Capitolul 3. Interzicerea restricțiilor cantitative între statele membre

Articolul 34 (ex-art. 28 TCE) Între statele membre sunt interzise restricțiile cantitative la import, precum și orice măsuri cu efect echivalent.

Articolul 35 (ex-art. 29 TCE) Între statele membre sunt interzise restricțiile cantitative la export, precum și orice măsuri cu efect echivalent.

Articolul 36 (ex-art. 30 TCE) Dispozițiile articolelor 34 și 35 nu se opun interdicțiilor sau restricțiilor la import, la export sau de tranzit, justificate pe motive de morală publică, de ordine publică, de siguranță publică, de protecție a sănătății și a vieții persoanelor și a animalelor sau de conservare a plantelor, de protejare a unor bunuri de patrimoniu național cu valoare artistică, istorică sau arheologică sau de protecție a proprietății industriale și comerciale. Cu toate acestea, interdicțiile sau restricțiile respective nu trebuie să constituie un mijloc de discriminare arbitrară și nici o restricție disimulată în comerțul dintre statele membre.

Articolul 37 (ex-art. 31 TCE) (1) Statele membre adaptează monopolurile naționale cu caracter comercial, astfel încât să se asigure excluderea oricărei discriminări între resortisanții statelor membre cu privire la condițiile de aprovizionare și comercializare.

Din împreună observarea art. 28-37, care alcătuiesc Titlul II – Libera circulație a mărfurilor din Partea a treia – Politicile și acțiunile interne ale Uniunii a TFUE, rezultă că pilonii pe care se sprijină libertatea de circulație a mărfurilor sunt: 1) Uniunea Vamală și 2) interzicerea restricțiilor cantitative între statele membre¹. În afară de această reglementare cu caracter general cuprinsă art. 28 TFUE, art. 30 TFUE, introductiv de capitol (1. Uniunea vamală), interzice „între statele membre taxele vamale² la import și la export sau taxele cu efect echivalent” („interdicția se aplică de asemenea, taxelor vamale cu caracter fiscal”). Este de la sine înțeles că acest articol se găsește în această formă în urma numeroaselor modificări care au trecut peste Tratatul de la Roma. Fiecare modificare a reflectat stadiul procesului integraționist. Așa se face că, dacă în 1957, tratatul (TCEE) prevedea „eliminarea drepturilor vamale”, în urma modificărilor textul prevede „interzicerea drepturilor vamale”. Interdicția cuprinsă în art. 30 TFUE este absolută, astfel că excepțiile pe care le întâlnim în cazul art. 34, 35 TFUE aici nu își găsesc locul. Art. 36 TFUE cuprinde excepții de la regula interdicției de restricții cantitative care sunt justificate pe motive de: „morală publică, ordine publică, siguranță publică, protecție a sănătății și a vieții persoanelor și a animalelor sau de conservare a plantelor, de protejare a unor bunuri de patrimoniu național cu valoare artistică, istorică sau arheologică sau de protecție a proprietății industriale și comerciale”.

Am observat că taxele cu efect echivalent fac obiectul interdicției exprese, în TFUE (în art. 30), după cum expres reglementate au fost încă din 1957, odată cu Tratatul de la Roma³.

¹ Pentru detalii a se vedea. A.I. Dușcă, *Dreptul Uniunii Europene privind afacerile*, ed. a 2-a revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2016, p. 80.

² A se vedea și: C. Mladin, D. Epure, *Drept vamal*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1997, pp. 155-279; C. Gavalda, G. Parleani, *Droit des affaires de l'Union Européennes*, Litec, Paris, 2e éd., 1992; B. Goldman, A. Lyon-Caen, L. Vogel, *Droit commercial européen*, Dalloz, Paris, 5e éd., 1994; G. Isaac, *Droit communautaire général*, Armand Colin, Paris, 5e éd., 1996; L. Dubois, C. Blumann, *Droit communautaire matériel*, Montchrestien, Paris, CEDEX, 1999; J. Dutheil de la Rochere, *Introduction au droit de l'Union Européenne*, Paris, Hachette, 1995; M. Fallon, *Droit matériel général des Communautés*, Bruxelles, Bruylant, 1997; J.M. Favret, *Droit et pratique de l'Union Européenne*, Paris, Gualino, 2e éd., 1999; J.C. Gautron, *Droit européen*, Paris, Mémento Dalloz, 8e éd., 1997; J. Hanlon, *European Community Law*, Londres, Sweet et Maxwell, 1996; P. Icart, *Droit matériel et Politiques communautaires*, Paris, Eska, 1999; G. Issac, *Droit communautaire général*, Paris, Armand Colin, 6e éd., 1998.

³ ARTICLE 12 TCEE: Les États membre s'abstiennent d'introduire entre eux de nouveaux droits de douane à l'importation et à l'exportation ou taxes d'effet équivalent, et d'augmenter ceux qu'ils appliquent dans leurs relations commerciales mutuelles. ARTICLE 13 1. Les droits de douane à l'importation, en vigueur entre les États

Această reglementare nu doar a taxelor vamale, dar și a taxelor cu efect echivalent a devenit necesară pentru a înlătura posibilitatea interpretării în mod tendențios *stricto sensu* a prevederilor Tratatului, ceea ce ar fi dus la posibilitatea creării unui alt gen de taxe, dar tot cu efect protecționist. Astfel, aceste manopere cad tot sub incidența art. 30 TFUE care privește interzicerea drepturilor de vamă în interiorul spațiului european. În lumina dispozițiilor din tratat, interdicția taxelor cu efect echivalent taxelor vamale oferă posibilitatea sancționării statelor membre, când acestea aplică taxe care, deși legale în aparență, produc un efect similar taxelor vamale și antrenează un efect descurajant asupra importurilor ori exporturilor.

Deoarece Tratatul de la Roma nu definea noțiunea de taxă cu efect echivalent taxelor vamale, Comisia și Curtea au dobândit posibilitatea de a interpreta această noțiune, cu urmarea că astfel statele au putut fi sancționate. O primă definiție a taxei cu efect echivalent taxelor vamale este oferită de Curtea de Justiție în anul 1962¹, arătând că ea reprezintă „un drept unilateral impus fie în momentul importului, fie ulterior și care lovește în mod specific produsul importat, prin excluderea produsului național similar și care, prin rezultatul asupra liberei circulații a produselor, realizează aceeași incidență ca un drept vamal”. Mai apoi, în 1968², Curtea de Justiție, sancționând atitudinea Italiei de a impune o „contribuție asupra bunurilor artistice, istorice și arheologice la export, în celelalte state membre”, definește noțiunea de taxă cu efect echivalent astfel: „o taxă pecuniară, oricât de mică, impusă unilateral, oricare ar fi denumirea sau modul său de aplicare și care vizează mărfurile naționale sau străine pe motiv că traversează frontiera, în cazul în care ea nu este o taxă vamală propriu-zisă, constituie o taxă cu efect echivalent în sensul art. 9, 12, 13 și 16 din Tratat, chiar dacă nu este percepută în folosul statului, nu produce efecte discriminatorii sau protecționiste, iar produsul impus nu se află în concurență cu vreun produs național”³.

---

membres, sont progressivement supprimés par eux, au cours de la période de transition, dans les conditions prévues aux articles 14 et 15. 2. Les taxes d'effet équivalent à des droits de douane à l'importation, en vigueur entre les États membres, sont progressivement supprimées par eux au cours de la période de transition. La Commission fixe, par voie de directives, le rythme de cette suppression.

¹ CJCE, *Comisia c. Luxemburg și Belgia*, 14 decembrie 1962, dos 2 și b/1962 în Rec, p. 813, caz cunoscut și sub denumirea „Turtă dulce”.

² În Cauza C-7/68 *Comisia c. Italiei* (1968) REC 423 (cunoscută și sub numele de „Arta Italiană”) se acordă o importanță deosebită efectului taxei, și nu scopului. Explicația este simplă: forța interdicției absolute a art. 25 ar fi fost slăbită în mod semnificativ în cazul în care statul ar avea posibilitatea să susțină că dreptul vamal sau taxa nu ar trebui să fie interzisă întrucât scopul său avea, în vreun fel, o natură nefiscală: P. Craig, G. de Búrca, *Dreptul Uniunii Europene, Comentarii, jurisprudență și doctrină*, ed. a 4-a, în seria Drept comunitar, Control științific și revizie traducere – B. Andreșan-Grigoriu), Ed. Hamangiu, București, 2009, p. 799. În Hotărârea din 1 iulie 1969, chiar se afirmă: „Que, pour reconnaître a une taxe un effet equivalent a celui d'un droit de douane, il importe donc de considerer cet effet au regards des objectifs que se propose le traité dans les parties, titre ou chapitre ou sont insérés les articles 9, 12, 13 și 16, notamment par rapport a la libre circulation des marchandises; Que, des lors, une charge pecuniare, fut-elle minime, unilatéralement imposée, quelles que soient son appellation et sa technique et frappant les marchandises nationales ou étrangères a raison du fait qu'elles franchissent la frontière, lorsqu'elle n'est pas un droit de douane proprement dit, constitue une taxe d'effet équivalent au sens des articles 9, 12, 13 și 16 du traité, alors même qu'elle ne serait pas perçue au profit de l'état, qu'elle n'exercerait aucun effet discriminatoire ou protecteur et que le produit impose ne se trouverait pas en concurrence avec une production nationale (pct. 9)”.

³ Hotărârea Curții (Camera a șaptea) din 2 octombrie 2014, dată în cauza C-254/13, în procedura *Orgacom BVBA c. Vlaamse Landmaatschappij*, a privit o cerere formulată în cadrul unui litigiu între Orgacom BVBA, pe de o parte, și Vlaamse Landmaatschappij (Societatea spațiilor publice flamandă), agenție externă a guvernului flamand responsabilă

Restricțiile cantitative reprezintă a doua piedică, pe lângă taxele vamale și taxele cu efect echivalent acestora, pusă mărfurilor în calea circulației între statele membre, de aceea tratatele le-au interzis¹. Restricțiile cantitative au fost definite de doctrina europeană ca reprezentând: „ansamblul regulilor sau măsurilor administrative care exclud total sau parțial importul unuia sau mai multor produse, considerate din punctul de vedere al măsurii sau cantității lor”². Curtea a definit restricțiile cantitative ca fiind măsurile „ce pot restrânge, total sau parțial, în conformitate cu circumstanțele, importul, exportul sau tranzitul mărfurilor”³.

Deoarece TCEE și tratatele ulterioare, inclusiv TFUE, în art. 34 și 35, nu definesc noțiunea de măsură cu efect echivalent, le-a revenit Comisiei și Curții de Justiție misiunea de a preciza sensul noțiunii, oferindu-se diferite definiții. Comisia – în Directiva nr. 70/50 din 22 decembrie 1969 – a indicat că „această noțiune include dispozițiile normative, legislative, administrative, inclusiv practicile administrative, adică toate actele ce emană de la o autoritate publică și care reprezintă obstacole la importuri, care puteau avea loc în absența acestor reglementări, adică a actelor care fac importurile prea dificile sau oneroase față de produsele naționale”⁴. Curtea de Justiție, în Hotărârea *Dassonville*, pronunțată la 11 iulie 1974, în cauza C-8/74,

---

cu amenajarea și gestionarea spațiilor publice în Regiunea Flamandă, cu privire la anumite prelevări la import solicitate de la Orgacom. Prin intermediul întrebărilor formulate, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă art. 30 TFUE sau art. 110 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune unei taxe precum cea prevăzută la art. 21 alin. (5) din Decretul privind îngrășămintele, care este aplicabilă exclusiv importurilor în Regiunea Flamandă de surplusuri de efluenți zootehnici și de alte tipuri de îngrășămintă, care se colectează de la importator, în timp ce taxa pentru surplusurile de îngrășămintă produse pe teritoriul flamand se colectează de la producător, și care este calculată potrivit unei cote unice, pe tonă și independent de procesul de producție, în timp ce taxa de bază la care sunt supuși efluenții zootehnici care sunt produși pe teritoriul flamand este calculată potrivit unei cote care variază în funcție de procesul de producție, cota cea mai redusă fiind de 0 euro în cazul producției brute de anhidridă fosforică care nu depășește 300 de kilograme în cursul anului calendaristic anterior (pct. 18). (...) Curtea precizează că dispozițiile Tratatului FUE referitoare la taxele cu efect echivalent și cele referitoare la impozitele interne discriminatorii nu sunt aplicabile în mod cumulativ, astfel încât aceeași măsură nu poate, în sistemul tratatului, să facă parte simultan din aceste două categorii (Hotărârea *Stadtgemeinde Frohnleiten și Gemeindebetriebe Frohnleiten*, C-221/06, EU:C:2007:657, pct. 26) (pct. 20). În ceea ce privește calificarea taxei în litigiu drept taxă cu efect echivalent unei taxe vamale, trebuie amintit de la bun început că, astfel cum Curtea a constatat în mai multe rânduri, justificarea interzicerii taxelor vamale și a oricăror taxe cu efect echivalent constă în obstacolul pe care sarcinile pecuniare, fie ele minime, aplicate în considerarea trecerii frontierei, îl constituie pentru circulația mărfurilor, agravat de formalitățile administrative consecutive. (pct. 22) În această privință, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că orice sarcină pecuniară, chiar dacă este minimă, impusă unilateral asupra mărfurilor în temeiul faptului că trec frontiera, oricare ar fi denumirea și modul de aplicare ale acesteia, și care nu reprezintă o taxă vamală propriu-zisă constituie o taxă cu efect echivalent în sensul art. 28 și 30 TFUE. (pct. 23) Pe de altă parte, reiese din jurisprudența Curții că o taxă impusă cu ocazia trecerii unei limite teritoriale în interiorul unui stat membru constituie o taxă cu efect echivalent unei taxe vamale (Hotărârea *Carbonati Apuani*, C-72/03, EU:C:2004:506, pct. 25) (pct. 24).

¹ ARTICLE 30 TCEE Les restrictions quantitatives à l'importation, ainsi que toutes mesures d'effet équivalent sont interdites entre les États membres, sans préjudice des dispositions ci-après. ARTICLE 31 Les États membres s'abstiennent d'introduire entre eux de nouvelles restrictions quantitatives et mesures d'effet équivalent.

² A se vedea: P. Corruble *et al.*, *Droit européen des affaires*, Dunod, Paris, 1998, p. 75; J.C. Gautron, *Droit européen*, Paris, Mémento Dalloz, 8e éd., 1997; J. Hanlon, *European Community Law*, Londres, Sweet et Maxwell, 1996; P. Icart, *Droit matériel et Politiques communautaires*, Paris, Eska, 1999; G. Issac, *Droit communautaire général*, Paris, Armand Colin, 6e éd., 1998.

³ C-2/73, *Riseria Luigi Geddo c. Ente Mazionale Risi* (1993) Rec., p. 865.

⁴ Directiva Comisiei din 22 decembrie 1969, emisă în temeiul art. 33 alin. (7) privind eliminarea măsurilor cu efect echivalent cu cel al restricțiilor cantitative la import care nu sunt reglementate de alte dispoziții adoptate în temeiul Tratatului CEE (70/50/CEE).

a oferit o interpretare prea largă a noțiunii de măsură cu efect echivalent, deoarece afirma: „toate reglementările comerciale ale statelor membre susceptibile de a împiedica direct sau indirect, actual sau potențial comerțul intracomunitar sunt considerate ca măsuri cu efect echivalent”¹. Din definiția Curții înțelegem că erau avute în vedere toate măsurile statale, cu efect general, care prin natura lor produceau sau erau susceptibile să producă un efect direct sau indirect asupra importurilor, exporturilor, comercializării sau utilizării produselor. Din decizia Curții rezultă că nu conta dacă reglementările statale erau sau nu dotate cu forță obligatorie, dacă piedicile erau slabe sau dacă aceste măsuri aveau un caracter temporar, întrucât, pentru a funcționa interdicția, era suficient ca schimbul de mărfuri să fi devenit mai dificil sau mai oneros².

Parte dintre ideile de mai sus se regăsesc și în spețele următoare, din care reținem, cu deosebire:

- Calitatea de „instanță” în sensul art. 267 TFUE a organului de trimitere³ depinde de un ansamblu de elemente, precum originea legală a acestui organ, caracterul său permanent, caracterul obligatoriu al competenței sale, natura contradictorie a procedurii, aplicarea de către organul amintit a normelor de drept, precum și independența acestuia. În speță, pe baza informațiilor furnizate de Državna revizijska komisija za revizijo postopkov oddaje javnih naročil (Comisia națională de reexaminare pentru procedurile de atribuire a contractelor de achiziții publice) în anexa la decizia de trimitere, rezultă că această comisie nu are legătură cu autoritățile publice ale căror decizii le controlează. În plus, membrii săi beneficiază de garanțiile prevăzute de Legea privind funcțiile judecătorilor (Zakon o sodniški službi) în ceea ce privește numirea acestora, precum și durata și cauzele de revocare a mandatului lor, astfel încât să le fie garantată independența. Pe de altă parte, această comisie este prevăzută de Legea privind protecția jurisdicțională în procedurile referitoare la achizițiile publice, ceea ce îi conferă un caracter permanent și face competența sa obligatorie. Mai mult decât atât, comisia menționată nu numai că se pronunță pe baza acestei din urmă legi, ci și aplică legea care reglementează procedura civilă (Zakon o pravnem postopku), precum și propriul regulament de procedură, care a fost publicat în Uradni list Republike Slovenije (Jurnalul Oficial al Republicii Slovenia). În plus, sesizarea acesteia are loc în urma unei acțiuni, iar deciziile sale au autoritate de lucru judecat. În sfârșit, părțile și, dacă este cazul, ofertantul a cărui ofertă a fost acceptată au dreptul de a-și prezenta punctul de vedere în cadrul procedurii, precum și de a adopta o

---

¹ CJCE, Cauza C-8/1974, Rec., p. 837. În rezumat cu privire la litigiu, trebuie spus că dreptul belgian prevedea că „mărfurile care purtau o denumire de origine, puteau fi importate numai dacă erau însoțite de un certificat din partea guvernului țării de export, care să ateste dreptul acestora de a purta denumirea respectivă”. Dassonville importa Scotch whisky în Belgia, din Franța fără a poseda certificatul din partea autorității britanice; certificatul ar fi fost foarte dificil de obținut pentru mărfurile care erau deja în liberă circulație pe teritoriul unei a treia țări, ca în cazul de față. Dassonville a fost urmărit penal în Belgia și a susținut, ca apărare, că norma belgiană era o măsură cu efect echivalent unei restricții cantitative.

² A se vedea: D. Simon, *Le système juridique communautaire*, Paris, coll. *Droit fondamental*, PUF, 2e éd., 1999; S. Raepenbusch, *Droit institutionnel de l'Union et des Communautés Européennes*, Paris-Bruxelles, De Boeck, 2e éd., 1998; J. Verhoeven, *Droit de la Communauté Européenne*, Bruxelles, Larcier, 1996.

³ Hotărârea Curții (Camera a treia) din 8 iunie 2017, în cauza C-296/15, având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul art. 267 TFUE de Državna revizijska komisija za revizijo postopkov oddaje javnih naročil (Comisia națională de reexaminare pentru procedurile de atribuire a contractelor de achiziții publice, Slovenia), prin decizia din 14 mai 2015, primită de Curte la 18 iunie 2015, în procedura *Medisanus d.o.o. c. Splošna Bolnišnica Murska Sobota*.

poziție cu privire la elementele prezentate de celelalte părți și de reprezentantul interesului general. Procedura urmată în fața organului de trimitere prezintă astfel un caracter contradictoriu. Rezultă că Državna revizijska komisija za revizijo postopkov oddaje javnih naročil (Comisia națională de reexaminare pentru procedurile de atribuire a contractelor de achiziții publice) îndeplinește criteriile pentru a fi considerată o „instanță națională” în sensul art. 267 TFUE și că întrebarea adresată de aceasta Curții este admisibilă.

- Nu se poate deduce din modul de redactare a art. 168 alin. (7) TFUE voința autorilor tratatelor de a viza tocmai prin utilizarea generică a termenului „resurse” sângele sau componentele acestuia. În plus, nimic nu se opune ca medicamentele derivate din sânge uman sau din plasmă umană să se încadreze în definiția noțiunii „mărfuri” în sensul dispozițiilor Tratatului FUE referitoare la libera circulație a mărfurilor, având în vedere interpretarea deosebit de largă a acestei noțiuni reținută în jurisprudența Curții privind, printre altele, medicamentele, precum și sângele, și componentele sangvine. Rezultă că medicamentele derivate din sânge uman sau din plasmă umană constituie „mărfuri” în sensul art. 34 TFUE. Pe de altă parte, astfel cum a subliniat avocatul general la punctele 62-66 din concluzii, medicamentele în discuție în cauza principală constituie „produse”, în sensul art.1 alin. (2) lit. (a) și (c) din Directiva 2004/18, care sunt evaluabile în bani și care pot face, ca atare, obiectul unor tranzacții comerciale¹.

- Articolul 4 alin. (2) din Directiva 2002/98 permite unui stat membru să interzică sau să restricționeze importurile de sânge și de componente sangvine pentru a încuraja donațiile voluntare neplătite de sânge și de componente sangvine. Or, în împrejurările din cauza principală și în măsura în care este vorba despre libera circulație a mărfurilor, trebuie să se considere că cerința privind originea națională intră în domeniul de aplicare al art. 34 TFUE, care interzice obstacolele în calea liberei circulații a mărfurilor. În această privință, trebuie amintită jurisprudența constantă a Curții potrivit căreia interzicerea măsurilor cu efect echivalent unor restricții cantitative, instituită la art. 34 TFUE, are în vedere orice măsură a statelor membre de natură să constituie, în mod direct sau indirect, efectiv sau potențial, un obstacol în calea importurilor între statele membre². Or, coroborat cu art. 36 TFUE, art. 34 din același tratat interzice în special toate obstacolele discriminatorii în calea liberei circulații a mărfurilor și prevede astfel norme speciale de interzicere a discriminării în raport cu art. 18 TFUE³.

- Este necesar să se constate că, în speță, cerința privind originea națională este discriminatorie în mod intrinsec. Astfel, obligația de a se aproviziona prioritar cu medicamente derivate din plasmă slovenă împiedică orice întreprindere care dispune de medicamente derivate din plasmă recoltată într-un alt stat membru al Uniunii să participe în mod util la cererile de ofertă precum cea inițiată de spital. În această privință trebuie arătat că, Directiva 2004/18 nu efectuează o armonizare exhaustivă a aspectelor privind libera circulație a mărfurilor. Această constatare decurge în special din modul de redactare a art. 23 alin. (8) din această directivă, în măsura în care acesta admite ca specificațiile tehnice să poată fi justificate prin obiectul contractului de achiziții. În plus, pe de o parte, autoritatea contractantă în cauza principală este supusă cerințelor referitoare la atribuirea contractelor de achiziții publice, și

¹ Hotărârea Curții (Camera a treia) din 8 iunie 2017 în cauza C-296/15.

² Hotărârea din 19 octombrie 2016, *Deutsche Parkinson Vereinigung*, C-148/15, EU:C:2016:776, pct. 22 și jurisprudența citată.

³ Hotărârea Curții (Camera a treia) din 8 iunie 2017, în cauza C-296/15.

anume cele care rezultă din art. 2 și din art. 23 alin. (2) și (8) din Directiva 2004/18, iar pe de altă parte, trebuie să țină seama de art. 110 din Directiva 2001/83, potrivit căruia statele membre iau măsurile necesare pentru a promova autosuficiența sângelui uman sau a plasmei umane în Uniune. Or, această din urmă dispoziție prevede că, în acest scop, statele membre încurajează donațiile voluntare neplătite de sânge și plasmă și iau toate măsurile necesare pentru dezvoltarea producției și a utilizării produselor derivate din sânge sau din plasmă umană provenind din donații voluntare neplătite.

- Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții¹, constituie o taxă cu efect echivalent unei taxe vamale orice sarcină pecuniară, chiar dacă este minimă, impusă unilateral asupra mărfurilor în temeiul faptului că trec frontiera, oricare ar fi denumirea și modul de aplicare ale acesteia, și care nu reprezintă o taxă vamală propriu-zisă. În schimb, o sarcină pecuniară care rezultă dintr-un regim general de impozite interne aplicat în mod sistematic, potrivit aceluiași criterii obiective, unor categorii de produse indiferent de originea sau de destinația acestora intră în sfera de aplicare a art. 110 TFUE, care interzice impozitele interne discriminatorii. În această privință, trebuie amintit că dispozițiile Tratatului FUE referitoare la taxele cu efect echivalent și cele referitoare la impozitele interne discriminatorii nu sunt aplicabile în mod cumulativ, astfel încât o măsură care intră în sfera de aplicare a art. 110 TFUE nu poate, în sistemul tratatului, să fie calificată drept „taxă cu efect echivalent”. O sarcină pecuniară este de asemenea exceptată de la calificarea drept „taxă cu efect echivalent” dacă este percepută, în anumite condiții, ca urmare a unor controale efectuate pentru a se conforma unor obligații impuse de dreptul Uniunii sau dacă aceasta constituie contrapartida unui serviciu prestat efectiv operatorului care este obligat să o plătească, într-un quantum proporțional cu serviciul menționat. În această privință, Curtea a statuat deja că caracteristica esențială a unei taxe cu efect echivalent, care o distinge de un impozit intern de natură generală, constă în împrejurarea că prima se aplică exclusiv produsului care trece frontiera ca atare, în timp ce a doua se aplică deopotrivă produselor importate, exportate și naționale.

- Articolele 28 și 30 TFUE trebuie interpretate în sensul că nu se opun unei reglementări a unui stat membru care prevede că baza impozabilă a unor contribuții percepute pe cifra de afaceri anuală a societăților, cu condiția ca aceasta din urmă să atingă sau să depășească o anumită sumă, este calculată ținând seama de valoarea reprezentativă a bunurilor transferate de o persoană impozabilă sau în numele acesteia, în scopul desfășurării activității sale economice, din acest stat membru către un alt stat membru al Uniunii, această valoare fiind luată în considerare din momentul transferului menționat, în timp ce, atunci când aceleași bunuri sunt transferate de persoana impozabilă sau în numele acesteia, în scopul desfășurării activității sale economice, pe teritoriul statului membru vizat, valoarea lor nu este luată în considerare în baza impozabilă menționată decât la momentul vânzării lor ulterioare, cu condiția:

– în primul rând, ca valoarea acestor bunuri să nu fie luată din nou în considerare în baza impozabilă menționată la momentul vânzării lor ulterioare în acest stat membru;

---

¹ Hotărârea Curții (Camera a patra) din 14 iunie 2018, dată în cauza C-39/17, având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul art. 267 TFUE de Cour de cassation (Curtea de Casație, Franța), prin decizia din 19 ianuarie 2017, primită de Curte la 25 ianuarie 2017, în procedura *Lubrizol France SAS c. Caisse nationale du Régime social des indépendants (RSI) participations extérieures*.

– în al doilea rând, ca valoarea lor să fie dedusă din baza impozabilă menționată atunci când aceste bunuri nu sunt destinate vânzării în celălalt stat membru sau au fost transportate înapoi în statul membru de origine fără a fi fost vândute, și

– în al treilea rând, ca avantajele care rezultă din utilizarea contribuțiilor menționate să nu compenseze integral sarcina suportată de produsul național comercializat pe piața națională la momentul introducerii sale pe piață, aspect a cărui verificare este de competența instanței de trimitere¹.

- Întrebarea adresată de instanța de trimitere² este dacă art. 35 TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări a unei entități federate a unui stat membru, precum Comunitatea Flamandă din Regatul Belgiei, care impune oricărei întreprinderi cu sediul de desfășurare a activității pe teritoriul acestei entități să redacteze toate mențiunile care figurează pe facturile referitoare la tranzacții transfrontaliere în singura limbă oficială a entității respective, sub sancțiunea nulității acestor facturi, care trebuie invocată din oficiu de instanță. Cu privire la existența unei restricții care intră sub incidența art. 35 TFUE, Curtea a statuat că o măsură națională aplicabilă tuturor operatorilor ce acționează pe teritoriul național, care afectează, în fapt, mai mult ieșirea produselor de pe piața statului membru de export decât comercializarea produselor pe piața națională a statului membru respectiv, intră sub incidența interdicției prevăzute la art. 35 TFUE. Pe de altă parte, trebuie amintit că orice restricție, chiar de importanță minoră, în calea uneia dintre libertățile fundamentale prevăzute de Tratatul FUE este interzisă de acesta.

- Potrivit unei jurisprudențe consacrate, o măsură națională care restrânge exercitarea libertăților fundamentale garantate poate fi admisă doar cu condiția ca aceasta să urmărească un obiectiv de interes general, să fie de natură să asigure realizarea acestuia și să nu depășească ceea ce este necesar pentru atingerea acestui obiectiv. În speță, guvernul belgian arată că reglementarea în discuție în litigiul principal urmărește, pe de o parte, să stimuleze utilizarea limbii oficiale a regiunii lingvistice respective și, pe de altă parte, să asigure eficacitatea controalelor efectuate de serviciile competente în materie de TVA. În această privință, trebuie amintit că obiectivul care vizează promovarea și stimularea folosirii uneia dintre limbile oficiale ale unui stat membru constituie un obiectiv legitim de natură să justifice, în principiu, o restricție privind obligațiile impuse de dreptul Uniunii. Pe de altă parte, Curtea a recunoscut deja că necesitatea de a asigura eficacitatea controalelor fiscale constituie un obiectiv de interes general susceptibil să justifice o restricție privind exercitarea libertăților fundamentale recunoscute de tratat. Se impune să se considere că o reglementare precum cea în discuție în litigiul principal este aptă să atingă aceste două obiective, din moment ce, pe de o parte, ea permite asigurarea utilizării limbii neerlandeze pentru redactarea documentelor oficiale, precum facturile, și, pe de altă parte, ea este susceptibilă să faciliteze controlul unor astfel de documente de către autoritățile naționale competente. Cu toate acestea, pentru a îndeplini cerințele dreptului Uniunii, o reglementare precum cea în discuție în litigiul principal trebuie să fie proporțională cu obiectivele amintite. Or, în speță, o reglementare a unui stat membru

¹ Hotărârea Curții (Camera a patra) din 14 iunie 2018, dată în cauza C-39/17.

² Hotărârea Curții (Marea Cameră) din 21 iunie 2016, dată în cauza C-15/15, având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul art. 267 TFUE de Rechtbank van koophandel te Gent (Tribunalul Comercial din Gent, Belgia), prin decizia din 18 decembrie 2014, primită de Curte la 16 ianuarie 2015, în procedura *New Valmar BVBA c. Global Pharmacies Partner Health Srl*.

care nu doar ar impune utilizarea limbii oficiale a acestuia pentru redactarea de facturi referitoare la tranzacții transfrontaliere, ci ar permite, în plus, întocmirea unei versiuni autentice a unor astfel de facturi și într-o limbă cunoscută de părțile interesate, ar afecta într-o mai mică măsură libertatea de circulație a mărfurilor decât reglementarea în discuție în litigiul principal, fiind totodată adecvată pentru garantarea obiectivelor urmărite prin reglementarea respectivă. Astfel, în ceea ce privește obiectivul care constă în asigurarea eficacității controalelor fiscale, guvernul belgian a indicat el însuși în cadrul ședinței că, potrivit unei circulare administrative din 23 ianuarie 2013, dreptul la deducerea TVA-ului nu poate fi refuzat de administrația fiscală numai pentru motivul că mențiunile legale ale unei facturi au fost redactate în altă limbă decât limba neerlandeză, ceea ce pare să sugereze că utilizarea unei alte limbi nu este de natură să împiedice realizarea acestui obiectiv. Având în vedere toate aceste considerații, trebuie să se aprecieze că o reglementare precum cea în discuție în litigiul principal depășește ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivelor menționate în cuprinsul punctelor 49-51 din prezenta hotărâre și, prin urmare, nu poate fi considerată proporțională¹.

1.

Trimitere preliminară. Achiziții publice. Medicamente de uz uman. Directiva 2004/18/CE. Articolul 2 și art. 23 alin. (2) și (8). Articolele 34 și 36 TFUE. Achiziție publică pentru aprovizionarea unui spital. Reglementare națională care impune aprovizionarea prioritara a spitalelor cu medicamente produse din plasmă națională. Principiul egalității de tratament

↪ CJUE, Camera a treia, hotărârea din 8 iunie 2017, cauza C-296/15

În cauza C-296/15, având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul art. 267 TFUE de Državna revizijska komisija za revizijo postopkov oddaje javnih naročil (Comisia națională de reexaminare pentru procedurile de atribuire a contractelor de achiziții publice, Slovenia), prin decizia din 14 mai 2015, primită de Curte la 18 iunie 2015, în procedura *Medisanus d.o.o. c. Splošna Bolnišnica Murska Sobota*.

1. Cererea de decizie preliminară privește interpretarea art. 2 și a art. 23 alin. (2) și (8) din Directiva 2004/18/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 31 martie 2004 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de lucrări, de bunuri și de servicii², coroborate cu art. 83 din Directiva 2001/83/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 6 noiembrie 2001 de instituire a unui cod comunitar cu privire la medicamentele de uz uman³, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2002/98 a Parlamentului European și a Consiliului din 27 ianuarie 2003⁴, cu art. 4 alin. (2) din Directiva 2002/98, precum și cu art. 18 TFUE.

2. Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Medisanus d.o.o., pe de o parte, și Splošna Bolnišnica Murska Sobota (Spitalul general din Murska Sobota, Slovenia), pe

¹ Hotărârea Curții (Marea Cameră) din 21 iunie 2016, dată în cauza C-15/15.

² JO 2004, L 134, p. 114, rectificare în JO 2004, L 351, p. 44, Ediție specială, 06/vol. 8, p. 116.

³ JO 2001, L 311, p. 67, Ediție specială, 13/vol. 33, p. 3.

⁴ JO 2003, L 33, p. 30.